

Delegation der Deutschen Wirtschaft
in Bosnien und Herzegowina
Predstavništvo njemačke privrede
u Bosni i Hercegovini

Resultate der Wirtschaftsumfrage 2013 **(46 Firmen-Teilnehmer)**

Rezultati Privrednog istraživanja 2013 **(46 firmi-učesnika)**

Sarajevo, Mai / maj 2013

1. LAND/HERKUNFT / ZEMLJA/PORIJEKLO

1.1. Gehört Ihr Unternehmen zu einem Konzern / einer Unternehmensgruppe? / Da li Vaše preduzeće pripada koncernu / grupaciji?

Ja / Da	76%
Nein / Ne	24%

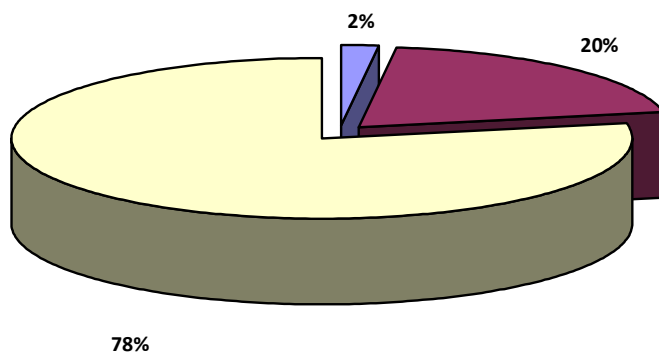
1.2. Wenn JA: In welchem Land hat die Konzern-/Unternehmenszentrale ihren Sitz? / Ako je odgovor DA: u kojoj zemlji se nalazi sjedište koncerna / grupacije?

	2013	2012
kein Mutterunternehmen / nemamo matičnu firmu	---	24%
BuH Bosnien und Herzegowina / Bosna i Hercegovina	– 0%	4%
DE Deutschland / Njemačka	– 83%	43%
AT Österreich / Austrija	– 6%	13%
In einem anderen Land / u drugoj zemlji	– 11%	15%

2. KONJUNKTURLAGE / PRIVREDNA SITUACIJA I POSLOVNA OČEKIVANJA

2.1. Wie beurteilen Sie die gegenwärtige Wirtschaftslage in Bosnien und Herzegowina? / Kako ocjenjujete trenutnu privrednu situaciju u BiH?

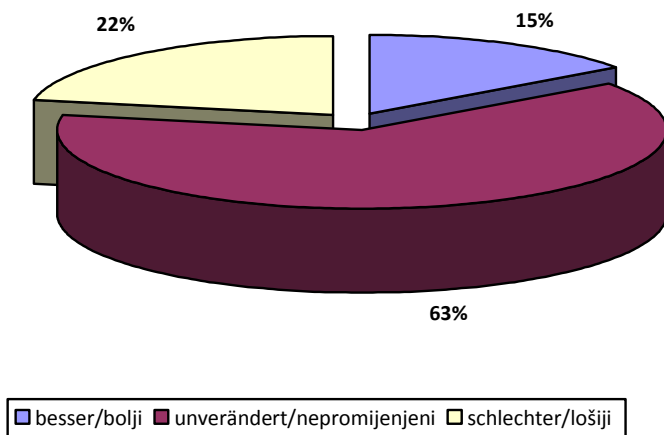
	2013	2012
Gut/dobrom:	2%	0%
Befriedigend/zadovoljavajućom:	20%	13%
Schlecht/lošom:	78%	88%

■ gut/dobrom
 ■ befriedigend/zadovoljavajućom
 ■ schlecht/lošom

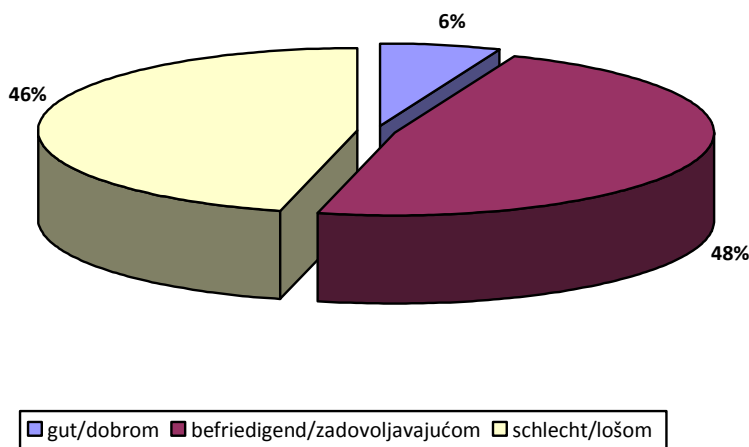
2.2. Wie beurteilen Sie die Aussichten für die bosnisch-herzegowinische Wirtschaft in 2013 im Vergleich zum Vorjahr? / Kako ocjenjujete izgled bh. privrede u 2013. u odnosu na prethodnu godinu?

	2013	2012
Besser / bolji:	15%	6%
Unverändert / nepromijenjeni:	63%	45%
Schlechter / lošiji:	22%	49%

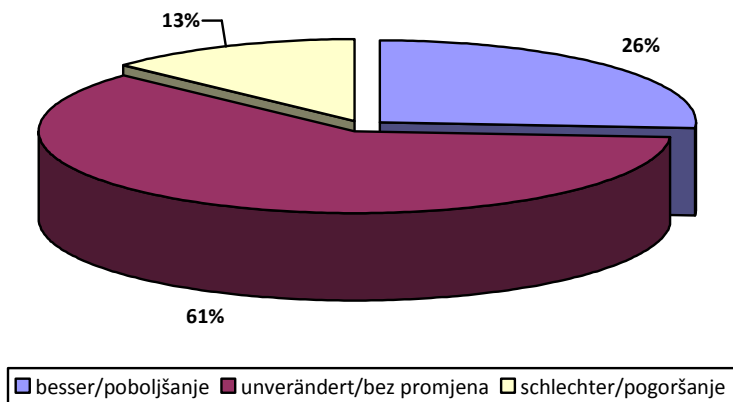
2.3. Wie beurteilen Sie die gegenwärtige Lage in Ihrer Branche? / Kako ocjenjujete trenutnu situaciju u Vašoj branši?

Gut / dobrom:	6%
Befriedigend / zadovoljavajućom:	48%
Schlecht / lošom:	46%

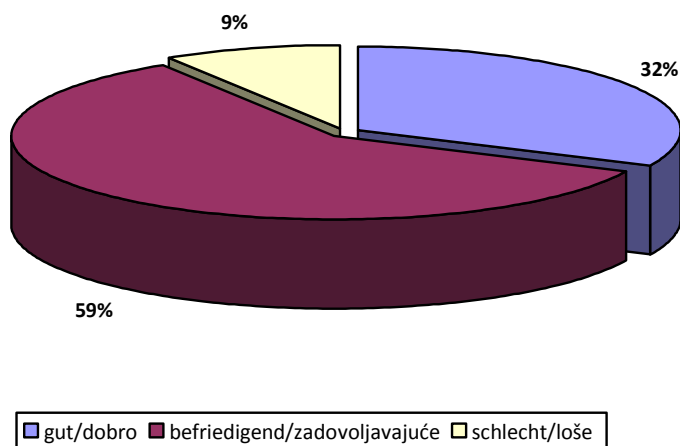
2.4. Wie wird sich die Situation in Ihrer Branche in 2013 im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? / Kakav razvoj situacije u Vašoj branši očekujete u 2013. u odnosu na prethodnu godinu?

	2013	2012
Besser / poboljšanje:	26%	16%
Unverändert / bez promjena:	61%	61%
Schlechter / pogoršanje:	13%	22%

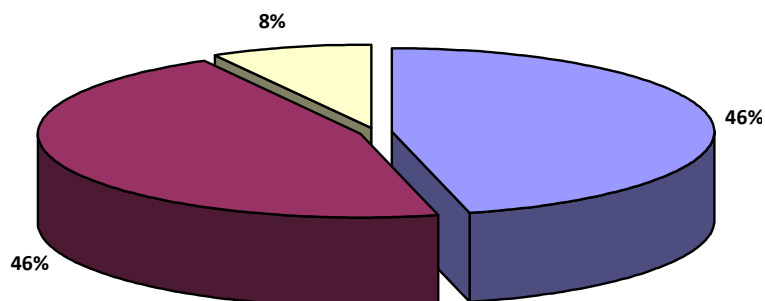
2.5. Wie beurteilen Sie die gegenwärtige Geschäftslage Ihres Unternehmens in BiH? / Kako ocjenjujete trenutno poslovanje Vašeg preduzeća u BiH?

	2013	2012
Gut / dobro:	32%	20%
Befriedigend / zadovoljavajuće:	59%	65%
Schlecht / loše:	9%	14%

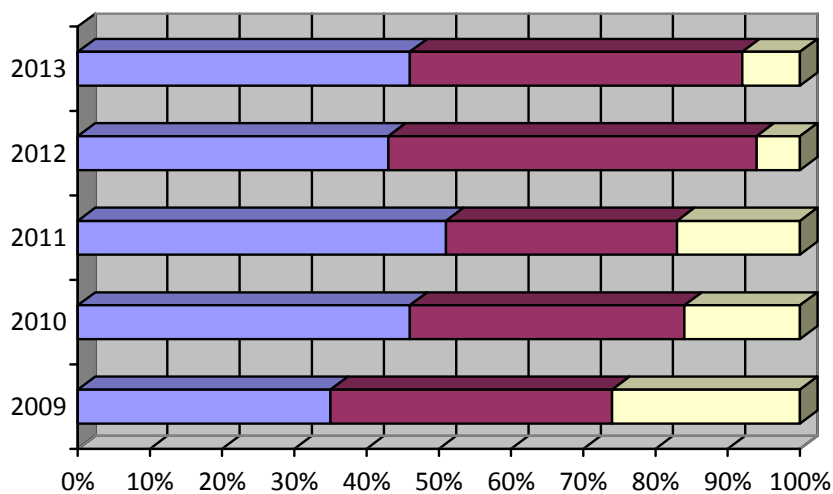
2.6. Wie wird sich die Geschäftslage Ihres Unternehmens in 2013 im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? / Kakav će biti poslovni razvoj Vašeg preduzeća u 2013. u odnosu na prethodnu godinu?

	2013	2012
Besser / poboljšanje	46%	43%
Unverändert / bez promjena	46%	51%
Schlechter / pogoršanje	8%	6%

■ besser/poboljšanje
 ■ unverändert/bez promjena
 ■ schlechter/pogoršanje

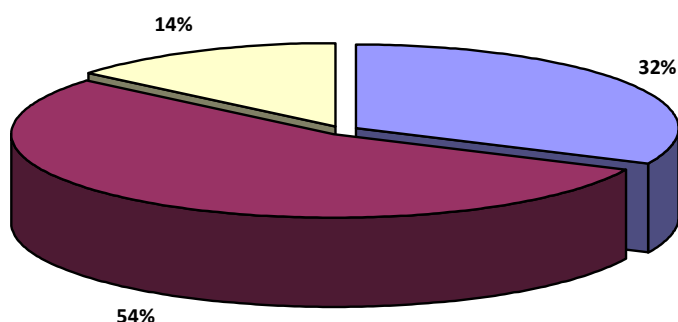
Wie wird sich die Geschäftslage Ihres Unternehmens im laufenden Jahr im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? / Kakav će biti poslovni razvoj Vašeg preduzeća u tekućoj godini u odnosu na prošlu godinu?

■ besser/bolje
 ■ unverändert/nepromijenjeno
 ■ schlechter/lošije

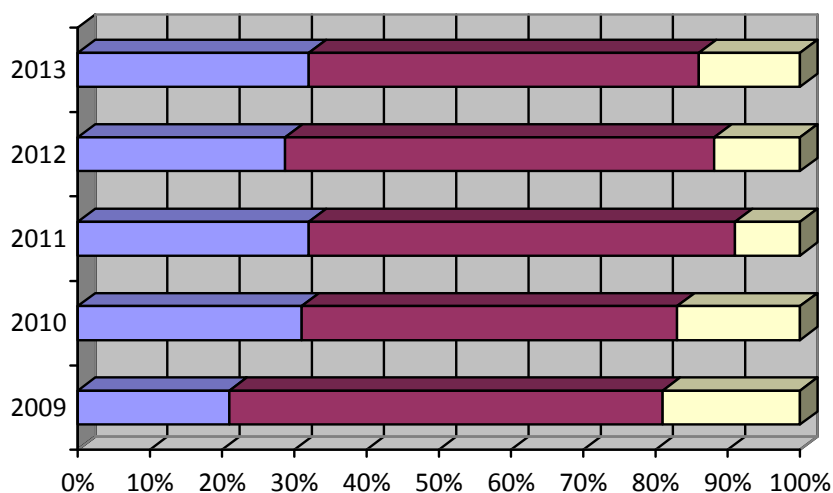
2.7. Wie wird sich Ihr Exportabsatz in 2013 im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? / Kakav razvoj izvoza očekujete u 2013. u odnosu na prethodnu godinu?

	2013	2012
Steigen / povećanje	32%	29%
Unverändert / bez promjena	54%	60%
Sinken / smanjenje	14%	12%

■ steigen/povećanje
 ■ unverändert/bez promjena
 ■ sinken/smanjenje

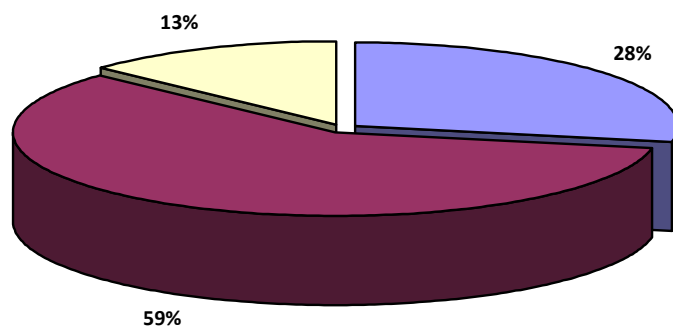
Wie wird sich Ihr Exportabsatz im laufenden Jahr entwickeln? Kakav razvoj izvoza očekujete u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu?

■ steigen/povećanje
 ■ unverändert/bez promjena
 ■ sinken/smanjenje

2.8. Wie wird sich die Zahl Ihrer Beschäftigten in 2013 im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? / Kakav će biti trend zapošljavanja u Vašem preduzeću u 2013. u odnosu na prethodnu godinu?

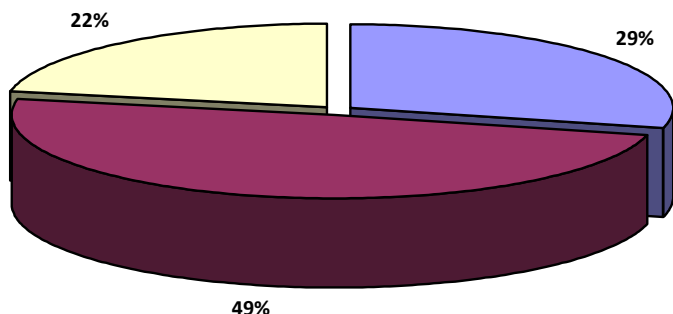
	2013	2012
Steigen / povećanje	28%	25%
Unverändert / bez promjena	59%	65%
Sinken / smanjenje	13%	10%

■ steigen/povećanje
 ■ unverändert/bez promjena
 ■ sinken/smanjenje

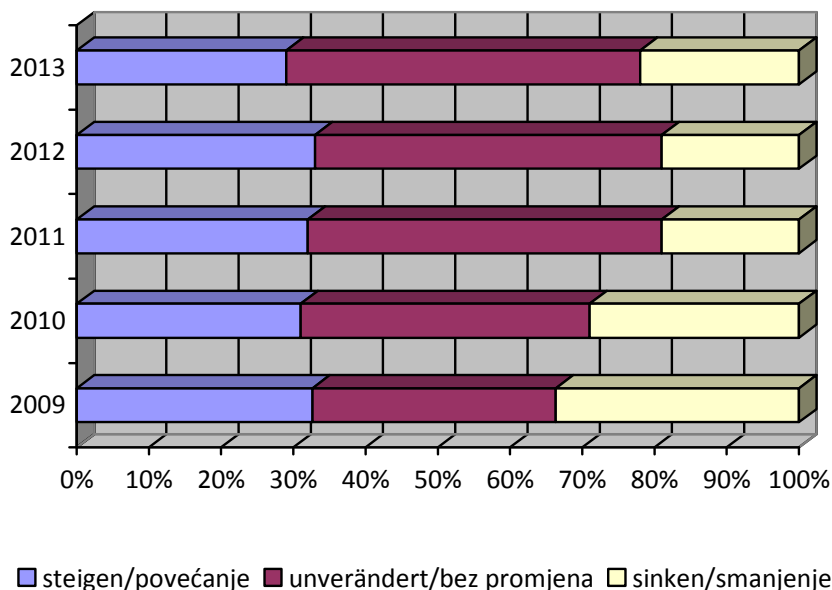
2.9. Wie werden sich Ihre Investitionsausgaben in 2013 im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? / Kako će se razvijati Vaše investicije u 2013. u odnosu na prethodnu godinu?

	2013	2012
Steigen / povećanje	29%	33%
Unverändert / bez promjena	49%	48%
Sinken / smanjenje	22%	19%

■ steigen/povećanje
 ■ unverändert/bez promjena
 ■ sinken/smanjenje

Wie werden sich Ihre Investitionsausgaben in diesem Jahr im Vergleich zum Vorjahr entwickeln? Kako će se razvijati Vaše investicije u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu?

2.10. Um wie viel Prozent werden sich Ihre Lohnkosten in 2013 voraussichtlich erhöhen? / Za koliko procenata će se najvjerojatnije povećati troškovi za plaće u 2013. godini?

	2013	2012
Mittelwert / Srednja vrijednost :	7,3%	4,35%

3. STANDORTQUALITÄT / USLOVI NA LOKACIJI POSLOVANJA

Wie zufrieden sind Sie mit den genannten Standortfaktoren? / U kojoj ste mjeri zadovoljni s navedenim faktorima u Bosni i Hercegovini?

(Die erste Ziffer ist die Durchschnittsnote für Faktoren, die zweite Ziffer ist der Rang des einzelnen Faktors)
 1= Sehr zufrieden - 5= sehr unzufrieden

(Prva cifra je prosječna ocjena za pojedine faktore, druga cifra je rang pojedinog faktora)
 1= veoma zadovoljni – 5=veoma nezadovoljni

		Durchschnitt snote / Prosječna ocjena 2013	Rang/ rang 2013	Durchschnitt snote / Prosječna ocjena 2012	Rang/ rang 2012
3.1.	EU-Mitgliedschaft / Članstvo u EU (buduće)	2,86	5	2,62	2
3.2.	Öffentliche Verwaltung / Javna uprava	3,82	16	3,80	16
3.3.	Steuerbelastung / Porezno opterećenje	3,53	9	3,84	17
3.4.	Steuersystem und -behörden / Porezni sistem i porezne uprave	3,71	13	3,47	11
3.5.	Zugang zu öffentlichen/ EU Fördermitteln / Pristup javnim / EU podsticajnim sredstvima	3,85	17	4,00	20
3.6.	Infrastruktur (Verkehr, ITK, Energie) / Infrastruktura (saobraćaj, komunikacija, energija)	3,67	12	3,67	13
3.7.	Rechtssicherheit / Pravna sigurnost	3,80	15	3,78	15
3.8.	Transparenz bei öffentlichen Vergabe / Transparentnost javnih tendera	3,88	18	3,69	14
3.9.	Berechenbarkeit der Wirtschaftspolitik / Predvidljivost privredne politike	4,02	19	3,94	19
3.10.	Bekämpfung von Korruption, Kriminalität / Borba protiv korupcije i kriminala	4,09	21	4,24	22
3.11.	Politische und soziale Stabilität / Politička i socijalna stabilnost	4,02	19	4,22	21
3.12.	Bedingungen für Forschung und Entwicklung / Uslovi za istraživanje i razvoj	3,74	14	3,59	12
3.13.	Qualität und Verfügbarkeit lokaler Zulieferer / Kvalitet i raspoloživost lokalnih dobavljača	3,00	6	2,96	5
3.14.	Zahlungsdisziplin / Disciplina plaćanja	3,58	11	3,92	18
3.15.	Arbeitskosten / Troškovi rada	3,02	7	3,08	7
3.16.	Produktivität und Leistungsbereitschaft der Arbeitnehmer / Produktivnost i zalaganje zaposlenika	2,31	1	2,70	3
3.17.	Qualifikation der Arbeitnehmer / Kvalifikacija zaposlenika	2,53	2	2,59	1
3.18.	Akademische Ausbildung / Akademsko obrazovanje	2,70	3	3,16	8
3.19.	Berufsbildungssystem / Srednjoškolski obrazovni sistem	3,09	8	3,22	9
3.20.	Flexibilität des Arbeitsrechts / Fleksibilnost odredbi radnog zakonodavstva	3,53	9	3,43	10
3.21.	Verfügbarkeit von Fachkräften / Raspoloživost stručne radne snage	2,82	4	3,02	6

5. Würden Sie heute wieder Bosnien und Herzegowina als Investitionsstandort wählen? / Da li biste danas opet izabrali BiH kao lokaciju poslovanja i ulaganja?

	2013	2012
Ja / Da	79%	78%
Nein / Ne	21%	22%

6. Wie attraktiv sind die genannten Länder als Investitionsstandort / Koliko su po Vašem mišljenju navedene zemlje atraktivne za ulaganja?

1 = sehr attraktiv /veoma atraktivna . . . 6 = nicht attraktiv / nikako atraktivna

		Land / zemlja	Durchschnitts note / Prosječna ocjena 2013	Rang / rang 2013	Durchschnitts note / Prosječna ocjena 2012	Rang / rang 2012
1.	AL	Albanien / Albanija	3,83	16	3,78	19
2.	BA	Bosnien-Herzegowina / Bosna i Hercegovina	3,88	17	3,69	18
3.	BG	Bulgarien / Bugarska	3,94	19	3,89	22
4.	BY	Weissrussland / Bjelorusija	4,36	20	3,91	23
5.	CG	Montenegro / Crna Gora	3,69	14	3,30	11
6.	CN	China / Kina	2,45	1	2,57	3
7.	CZ	Tschechien / Češka	2,49	2	2,69	5
8.	EE	Estland / Estonija	3,09	7	3,38	13
9.	HR	Kroatien / Hrvatska	3,35	8	3,18	9
10.	HU	Ungarn / Mađarska	3,52	11	3,31	12
11.	KS	Kosovo / Kosovo	4,56	21	4,33	24
12.	LT	Litauen / Litvanija	3,48	9	3,58	15
13.	LV	Lettland / Latvija	3,48	9	3,51	14
14.	MK	Mazedonien / Makedonija	3,88	17	3,61	16
15.	PL	Polen / Poljska	2,85	4	2,97	8
16.	RO	Rumänien / Rumunija	3,67	13	3,81	21
17.	RS	Serbien / Srbija	3,54	12	3,78	20
18.	RU	Russland / Rusija	2,94	5	2,89	6
19.	SI	Slowenien / Slovenija	3,00	6	3,19	10
20.	SK	Slowakei / Slovačka	2,71	3	2,89	7
21.	MA	Ukraine / Ukrajina	3,70	15	3,64	17

Delegation der Deutschen Wirtschaft
in Bosnien und Herzegowina
Predstavništvo njemačke privrede
u Bosni i Hercegovini

7. Ihre Anmerkungen zum Investitionsstandort Bosnien und Herzegowina bzw. zur Umfrage: / Vaši komentari o BiH kao lokaciji za ulaganje odnosno Vaši komentari o upitniku:

Vorteile:

1. **Geografische Lage** / Geografski položaj (2 Antworten / odgovora)
2. **Natürliche Ressourcen** / Prirodni resursi (2x)
3. **Günstige Arbeitskosten** / Niski troškovi rada (1x)
4. **Qualifikation der Arbeitnehmer (Fachkräfte)** / Stručna radna snaga (1x)
5. **Zukünftige EU Mitglieder** / Buduća EU članica (1x)

Nachteile:

1. **Ungünstige politische Lage** / Nepovoljna politička situacija (10x)
2. **Steuersystem** / Poreski sistem (5x)
3. **Nicht präzise Aufteilung der Zuständigkeiten von Institutionen** / Neprecizna podjela nadležnosti institucija (4x)
4. **Kompliziertes gesetzliches System** / Kompliciran zakonski sistem (2x)
5. **Schlechte Infrastruktur** / Loša infrastruktura (2x)

NATIONALE FRAGEN BOSNIEN UND HERZEGOWINA / PITANJA O BOSNI I HERCEGOVINI

Welche sind aus Ihrer Sicht die drei wichtigsten Vorzüge des Wirtschaftsstandortes BuH? / Koje su prema Vašem mišljenju tri najvažnije prednosti Bosne i Hercegovine kao lokacije za poslovanje?

1. **Geografische Lage** / Geografski položaj (19 Antworten / odgovora)
2. **Günstige Arbeitskosten** / Niski troškovi rada (17x)
3. **Qualifikation der Arbeitnehmer (Fachkräfte)** / Kvalitetna (stručna) radna snaga (15x)
4. **Energiepotenzial und Ressourcen** / Energetski potencijal i resursi (14x)
5. **Entwicklungsland** / Zemlja u razvoju (4x)

Welche sind die drei dringendsten Aufgaben für den Ministerrat BuH? / Koja su prema Vašem mišljenju tri najprioritetnija privrednopolitička zadatka za Vijeće/Savjet ministara BiH?

1. **Mitgliedschaft in der EU und NATO/ Članstvo u EU i NATO** (10 Antworten / odgovora)
2. **Harmonisierung der Gesetze und Vorschriften in der Wirtschaft auf allen Ebenen / Usklađivanje zakona i propisa iz oblasti privrede na svim nivoima** (10x)
3. **Korruptionsbekämpfung / Borba protiv korupcije** (8x)
4. **Vereinfachung der Vorschriften und Prozeduren hinsichtlich der ausländischen Investitionen / Pojednostavljenje propisa i procedura u vezi sa stranim ulaganjima** (8x)
5. **Stabilisierung der politischen Lage / Stabilizacija političke situacije** (7x)
6. **Rechtssicherheit / Pravna sigurnost** (7x)
7. **Reform der Steuerpolitik / Promjena poreske politike** (6x)
8. **Verbesserung des Arbeitsrechts / Poboľšanje zakona o radu** (5x)

8. UNTERNEHMENSANGABEN / PODACI O PREDUZEĆU

Haupttätigkeitsbereich des Unternehmens / Osnovna djelatnost:

	2013	2012
Verarbeitendes Gewerbe / Proizvodnja	35% (16 Firmen / firmi)	28%
Energie- und Wasserversorgung, Entsorgung / Snabdijevanje vodom i energijom, komunalni sektor	7% (3)	6%
Bauwirtschaft / Građevinarstvo	9% (4)	6%
Handel / Trgovina	28% (13)	32%
Dienstleistungen / Uslužni sektor	22% (10)	28%

Zahl der Mitarbeiter (in BuH) / Broj zaposlenih (u BiH):

	2013	2012
1-9	36 % (16 Firmen / firmi)	44%
10-49	33 % (15)	31%
50-249	24 % (11)	19%
250 oder höher/ ili više	7 % (3)	6%

Anteil des Exports am Gesamtumsatz / Udio izvoza u odnosu na ukupan promet:

	2013	2012
0-20%	55 % (22 Firmen / firmi)	70%
20-40%	18 % (7)	14%
40-60%	3 % (1)	0%
60-80%	3 % (1)	2%
80-100%	23 % (9)	14%